

Centrum vedecko-technických informácií SR

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava

Jozef Maximilián Petzval - podmaniteľ svetla

(06.05.2014; Rozhlasová stanica Regina; Publicistika; 08.20; por. 1/1; Katarína Kacerová / -)

Moderátor: "Na výstave v Centre vedy v Bratislave, ktorá je venovaná vynikajúcej osobnosti slovenskej vedy Jozefovi Maximiliánovi Petzvalovi, sa Katarína Kacerová porozprávala s Patríciovou Stanovou."

Katarína Kacerová, redaktorka: "Nachádzame sa v priestoroch Centra vedy a techniky na výstave Jozef Maximilián Petzval - podmaniteľ svetla. Skôr, ako si povieme niečo o jeho vynálezoch, aj táto výstava nadväzuje na sériu výstav našich slovenských chýrných svetobežníkov. Z čoho vychádzate pri organizovaní výstav, prípadne čo už bolo vystavované?"

Patrícia Stanová, Centrum vedecko-technických informácií SR: "V Národnom centre pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, ktoré je pri Centre vedecko-technických informácií Slovenskej republiky sme sa rozhodli, že je potrebné predstaviť Slovákom a hlavne mladej generácii, aké významné osobnosti boli v histórii slovenskej vedy a techniky a aký významní vynálezovia, ktorí sú vo svete uznávaní a na Slovensku sa na nich zabúda. Začalo to predstavením diela Aurela Stodolu, pokračovali sme životom a dielom Jozefa Murgaša a posledná výstava bola zameraná na Samuela Mikovíniho a momentálne sa teda nachádzame na výstave o Jozefovi Petzvalovi."

Katarína Kacerová: "Myslím si, že úplne logicky to bolo v spolupráci s múzeom v Spišskej Belej."

Patrícia Stanová: "Petzval bol rodákom zo Spišskej Belej a v tomto meste sa nachádza aj jeho múzeum, takže logickou voľbou bolo osloviť na spoluprácu práve toto múzeum. S pánom Klímom, ktorý pre nás robil texty na túto výstavu, sme mohli vytvoriť túto zaujímavú aktivitu."

Katarína Kacerová: "Skôr ako prejdeme k jednotlivým exponátom, ktoré vyberieme, čo je takým cieľom výstavy?"

Patrícia Stanová: "Cieľom je predstaviť tohto veľikána slovenskej vedy. Jeho šošovky, jeho vynálezy sa dodnes používajú a stali sa základom pre napríklad aj moderné fotoaparáty."

Katarína Kacerová: "Takže prejdeme k jednotlivým exponátom. Život a dielo, je to v dátumoch a môžeme načrieť aj do takého súkromného života? Vždy ten človek je taký bližší, keď nehovoríme iba o tom, že aký to bol dejateľ, ale možno aj o tom, čo boli jeho rodičia. Myslím si, že on okrem toho, že bol optik, tak aj športoval, myslím si, že jeho rodina bola veľmi hudobne nadaná. Boli to rôzne oblasti."

Patrícia Stanová: "Jeho rodičia žili istý čas aj v Kežmarku, kde Petzval od šiestich rokov navštevoval národnú školu, v útlom veku sa zaujímal aj o hudbu, ktorej sa počas života venoval a zaujímavosťou je, že zostrojil aj nový hudobný nástroj a matematicky vysvetlil tóny. Následne Petzval študoval v Podolínci na Piaristickom gymnáziu a v Levoči na Vyššom katolíckom gymnáziu. Následne na Kráľovskej akadémii v Košiciach a nejaké štúdium absolvoval aj v Pešti."

Katarína Kacerová: "Nemôžeme vymenovať všetko, čo vymyslel, čo vynášiel. Ale možno by sme mali spomenúť legendárny Petzvalov objektív."

Patrícia Stanová: "Dá sa povedať, že Petzvalov význam je hlavne v odhalení tajomstva fotografického svetla cez výpočty a vývin nového svetlejšieho objektívu, ktorý naštartoval začiatky fotografie. Petzval položil aj základy konštruovania šošovkových optických sústav a síce fotografická optika postúpila oveľa ďalej, ale Petzvalove objektívy sa používajú naďalej. V astronómii, v projekčných prístrojoch, meracej technike a ďalších odboroch."

Katarína Kacerová: "Tá astronómia tam bola veľmi zaujímavá, dokonca sa spomína aj Mesiac."

Centrum vedecko-technických informácií SR

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava

Patricia Stanová: "V histórii toho legendárneho Petzvalovho objektívu je možno vyzdvihnúť túto časť, že tento objektív bol použitý v ďalekohľade v astronómii a použil sa pri prvých snímkach Mesiaca v roku 1865."

Katarína Kacerová: "No a pred nami je taký zaujímavý citát."

Patricia Stanová: "Ide o jeho citát: Podmanil som si svetlo, mám ho v hrsti, lebo na svete je príliš veľa tmy."

Katarína Kacerová: "Nebol veľmi praktický a dá sa povedať, že ani veľmi nezarobil na svojich vynálezoch, pretože si ich nedal patentovať."

Patricia Stanová: "Súkromný život Jozefa Petzvala bol pomerne zaujímavý. Oženil sa až vo veku 62 rokov a oženil sa so svojou omnoho rokov mladšou gazdinou. Ale toto údajne šťastné manželstvo dlho nevydržalo, pretože Petzvalova manželka tri roky po svadbe umrela."

Katarína Kacerová: "Petzval v roku 1840 rozlúštil tajomstvo fotografického svetla. Ako by sme to mali chápať?"

Patricia Stanová: "Dá sa to vysvetliť tak, že vlastne on náročnými výpočtami vyvinul nový objektív 16-krát svetlejší, ktorý pomohol naštartovať začiatku fotografie. Expozičné časy sa pri použití jeho objektívov skrátili na niekoľko sekúnd, čím sa otvorila cesta nielen k snímaniu portrétov, ale zároveň aj k nevídanému rozmachu fotografovania ako odboru, ktorý v podstate trvá dodnes."

Moderátor: "A ja len dodám, že výstava Jozef Maximilián Petzval - podmaniteľ svetla, potrvá do 31. augusta."

Publikované z monitoringu STORIN, s. r. o. (prepís vysielať)
(VF)